Bevisoptagelse

Nederlandene

1 Bevisbyrde

Den nederlandske procesret er baseret på princippet om, at "den person, der gør et forhold gældende, skal bevise det". Med andre ord er det den person, der gør forhold eller rettigheder gældende for at fremføre dem for retten, der skal løfte bevisbyrden for disse forhold eller rettigheder. I visse tilfælde kan bevisbyrden dog ligge et andet sted i henhold til specifikke bekendtgørelser eller i henhold til principperne om rimelighed og retfærdighed.

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrdereglerne i retsplejeloven (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) gælder i forhandlinger med indkaldelser og stævninger, medmindre sagens art gør, at dette udelukkes. De finder ikke nødvendigvis anvendelse på sager om foreløbige retsmidler. Bevisbyrdereglerne gælder heller ikke i voldgiftssager. I voldgiftssager kan parterne dog aftale at anvende reglerne.

Bevisbyrdereglerne er fastsat i retsplejelovens artikel 149-207.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Forhold, som fremføres af en af parterne, og som ikke modbevises (tilstrækkeligt) af modparten, skal af retten behandles som bevist. Der er dog en undtagelse, nemlig situationer, hvor en accept deraf ville have juridiske følger, som ikke er frit tilgængelige for parterne. I så fald kan retten forlange beviser. Beviser er ikke påkrævede for forhold eller omstændigheder, som skønnes at være almindeligt kendt, og heller ikke for generel erfaring. Disse kan af retten anvendes, uanset om de hævdes af parterne eller ej. "Forhold eller omstændigheder, som skønnes at være almindeligt kendt" betyder forhold og omstændigheder, som en normal person kender til eller kan kende til. Reglerne om generel erfaring tager sigte på den viden og erfaring, som den enkelte borger har opnået i det nederlandske samfund. Det er ikke nødvendigt at bevise forhold, som retten selv opnår viden om under forhandlingerne - disse er kendt som forhandlingernes faktiske omstændigheder.

Nogle gange følger en formodning i henhold til loven. Visse forhold eller omstændigheder anses som værende så sandsynlige, at en part, der påberåber sig dem, ikke behøver fremskaffe (yderligere) beviser derfor. Retten kan også anvende den generelle erfaring til at nå frem til en formodning på baggrund af visse forhold, som påberåbes for retten. I så fald har modparten mulighed for at modbevise formodningen. En række særlige tilfælde gør sig også gældende. Som eksempel kan nævnes: i henhold til færdselsloven skal en bilist, som påkører en cyklist eller en fodgænger, kompensere for skaden, medmindre det kan bevises, at ulykken skyldtes force majeure. Et andet eksempel er et tilfælde, hvor en arbejder kræver kompensation for en personskade, hvis det er blevet bevist, at den indtraf, mens han eller hun arbejdede. I så fald er arbejdsgiveren forpligtet til at kompensere medarbejderen for skaden, medmindre der kan fremlægges beviser for, at arbejdsgiveren ikke har tilsidesat sin forpligtelse til at udvise rettidig omhu, eller at medarbejderen har handlet forsætligt eller har udvist grov uagtsomhed.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Retten kan frit bedømme de fremlagte beviser undtagen i tilfælde, hvor andet følger i henhold til loven. Denne undtagelse vedrører regler om bevisets afgørende bevisværdi. I tilfælde af afgørende beviser er retten forpligtet til at acceptere visse former for beviser som sande eller i det mindste anerkende deres værdi. Igen er der dog også her mulighed for modbeviser.

Retten kan alene basere sin afgørelse på forhold, som i tilstrækkelig grad opfylder bevisreglerne.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

I visse tilfælde (regnskabseftersyn, vidneforklaring) pålægger retten på en af parternes anmodning den anden part forpligtelsen til at frembringe beviser. Retten kan også gøre dette på eget initiativ.

På samme måde kan retten på en af parternes anmodning eller på rettens eget initiativ forlange en sagkyndig rapport eller et besøg til eller en besigtigelse af lokaliteterne. Det er retten, som udpeger den sagkyndige, og den sagkyndige rapporterer til retten, og det er retten, som besøger lokaliteterne. Parterne er forpligtede til at bistå med de sagkyndige rapporter.

Parterne er berettigede til at tilkendegive deres synspunkter og til at fremsætte ønsker i sagen, både om en sagkyndig rapport og om besøg til lokaliteterne.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Den part, som retten har tilladt at fremlægge beviser, eller som har bevisbyrden, har pligt til at fremlægge beviser for de påståede forhold og/eller omstændigheder. Modparten kan altid fremlægge beviser for det modsatte, medmindre loven forhindrer dette.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten tillader ikke beviser, som ikke er relevante for sagen, eller hvis de ikke er beskrevet i tilstrækkelig grad (for vage), fremføres for sent eller er useriøse. Fremlagte beviser kan ikke tilsidesættes på grund af det deraf formodede resultat.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

I Nederlandene er der bevisfrihed. Det indebærer, at beviser principielt kan fremføres i en hvilken som helst hensigtsmæssig form, medmindre andet følger i henhold til loven. Loven angiver flere forskellige bevisformer (ikke udtømmende): nemlig:

officielle dokumenter og domme,

regnskabseftersyn og inspektion af bogføring og dokumenter,

vidneforklaringer,

sagkyndige rapporter eller sagkyndiges forklaringer i retten og

syn og skøn på stedet.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Vidneforklaringer skal være tilladt ved lov og afgives på anmodning fra en af parterne eller pålægges en af parterne på rettens eget initiativ. Parterne kan også afgive forklaring som vidner (se punkt 3 nedenfor). Når der skal afgives vidneforklaring, er det parterne, der fører vidnerne.

Vidneforklaringerne afgives i form af vidneudsagn. Vidneforklaringerne afgives, når retten er sat, i form af et mundtligt vidneudsagn. En udtalelse fra et vidne tillades kun som bevis, såfremt den vedhører forhold, om hvilke vidnet har personlig viden. En part, som beder om lov til at afgive vidneforklaring, får lov dertil, hvis de forhold, der skal bevises, er omtvistede, og det kan hjælpe med at afklare sagen.
På anmodning fra en af parterne eller på rettens eget initiativ kan sagkyndige indkaldes til at afgive forklaring på et retsmøde (retsplejelovens artikel 194). Det kan være enten en skriftlig rapport eller en mundtlig forklaring. I tilfælde af en skriftlig rapport sætter retten en frist for fremlæggelsen. I tilfælde af en mundtlig forklaring berammer retten et retsmøde, hvor den sagkyndige afgiver forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Der skelnes mellem afgørende og ikke-afgørende beviser. Ved afgørende beviser har retten pligt til at anerkende indholdet af beviserne som sandt eller til at anerkende styrken i den form for beviser som fastsat i loven. Modbeviser kan også gives i tilfælde af afgørende beviser, medmindre loven udelukker dette. Officielle dokumenter eller straffedomme er eksempler på afgørende beviser. Retten kan frit afgøre ikke-afgørende bevisers bevisværdi.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Under visse omstændigheder udgør et dokument et fuldkomment bevis. Under visse omstændigheder er dokumentet også afgørende for, at en specifik rettighed opstår. Et eksempel kan være en ægtepagt eller et testamente. Bevis for, at der er oprettet en ægtepagt eller et testamente for en notar, føres ved, at notarialdokumentet fremlægges. En kodicil kan også være et bevis. En kodicil er et håndskrevet, dateret og underskrevet dokument, som angiver arveladers sidste vilje. Der kan være tale om, at arvelader ønsker, at en bestemt person arver visse personlige ejendele såsom tøj, smykker, nærmere beskrevet indbo og bøger. En kodicil skal ikke legaliseres af en notar.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Det grundlæggende princip er, at alle, som ifølge loven skal afgive forklaring, er forpligtet til at gøre det. Forpligtelsen består i at møde op til retssagen og afgive de påkrævede forklaringer sandfærdigt i retten.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Under visse omstændigheder er det muligt at blive fritaget for forpligtelsen til at afgive forklaring.
Det er først og fremmest personer, der har en nær tilknytning til en af parterne, der er fritaget. Der er tale om retten til at nægte at afgive forklaring af familiemæssige årsager. Dette omfatter partens (eks)ægtefæller eller (eks)partnere fra registrerede partnerskaber, partens blodslægtninge, besvogrede eller den persons ægtefælle eller partner fra et registreret ægteskab op til og med anden grad - forældre, børn, bedsteforældre, børnebørn, brødre og søstre.
Vidner kan også påberåbe sig ikke at besvare specifikke spørgsmål, såfremt svaret ville udsætte vidnet eller en blodslægtning eller besvogrede i opstigende eller i nedstigende linje eller en slægtning i sidelinje i anden eller tredje grad eller den persons (eks)ægtefælle eller (eks)partner fra et registreret partnerskab for risikoen for strafforfølgning (retsplejelovens artikel 165, stk. 3).
Der er også en undtagelse på et funktionelt grundlag. Denne er tilgængelig for personer, som i kraft af et privilegeret forhold grundet deres profession, stilling eller anden status (for eksempel præster, læger, advokater eller notarer) er forpligtede til at overholde en tavshedspligt.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Hvis et vidne er blevet indkaldt til at møde pr. anbefalet brev og undlader at møde til retssagen, kan retten angive en dato på partens anmodning, på hvilken vidnet kan blive indstævnet (stævning forkyndt af en stævningsmand). Hvis vidnet stadig ikke møder op, kan retten kræve ham eller hende bragt til retten af politiet. Hvis et vidne møder op, men nægter at udtale sig, kan den relevante part bede retten om at varetægtsfængsle ham eller hende for foragt for retten. Den anmodende part skal så betale omkostningerne for varetægtsfængslingen. Retten træffer udelukkende afgørelse om varetægtsfængsling i de tilfælde, hvor retten mener, at det er berettiget med henblik på at finde frem til sandheden.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Som udgangspunkt er alle forpligtede til at afgive forklaring bortset fra de personer, som er berettiget til undtagelsen (se også punkt 2.9).

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidner afhøres af retten. Parterne og deres advokater kan stille vidnerne spørgsmål. Retten kan af egen drift eller efter anmodning fra en af parterne konfrontere vidnerne med hinanden og med parterne. Når vidnerne har afgivet forklaring, kan retten stille parterne spørgsmål, og parterne kan stille hinanden spørgsmål.
De nederlandske bevisregler indeholder ingen specifikke bestemmelser om videokonference. Denne procedure er ikke udelukket efter nederlandsk ret, og der er ingen praktiske vanskeligheder i forbindelse med videokonferencer. Det er op til retten at afgøre.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Uretmæssigt bevismateriale kan inddeles i to kategorier: Beviser, der er fremskaffet ulovligt, og beviser, der bruges ulovligt. Hvis beviser er fremskaffet ulovligt, betyder dette ikke, at brugen deraf altid er ulovlig. Det er altid rettens skøn, hvorvidt beviserne skal betragtes som ulovlige.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Parterne kan afgive forklaring som parter i sagen. Parterne kan afhøres som parter i sagen, men deres forklaring vil ikke blive behandlet som bevis til fordel for den part, der afhøres som vidne, medmindre forklaringen skal klarlægge andre mangelfulde beviser (retsplejelovens artikel 164, stk. 2).

Sidste opdatering: 09/02/2022

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.